

Anna Wierzbicka

Konferencja poetyki (21-28.IX.1961).

Biuletyn Polonistyczny 4/12, 15-18

1961

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

W Ośrodku Gdańskim (Zakład Instytutu Podstawowych Problemów Techniki), w którym zainteresowania teorią informacji wiążą się głównie z zagadnieniami telekomunikacji, są opracowywane następujące zagadnienia:

1. Teoria kodów i studia porównawcze kodów z językiem z punktu widzenia odporności na zniekształcenia.
2. Badania struktury dźwięków mowy oparte na własnościach przekroczeń poziomu (praca prowadzona przez 3 osobowy zespół).
3. Badania entropii języka polskiego.

Prace powyższe prowadzone są pod kierunkiem prof. Jerzego Seidlera.

Uwaga: Informacja może być niekompletna.

KONFERENCJA POETYKI (21-28.IX.1961)

Konferencja odbywała się w Jabłonie pod Warszawą. Była ona zorganizowana przez Instytut Badań Literackich przy współudziale Biura Kształcenia i Doskonalenia Kadr Naukowych PAN oraz Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego.

Konferencja ta stanowi ogniwo pewnego ciągu przedsięwzięć naukowych. I tak w r. 1958 IBL zorganizował w Krynicy kilkudniowe seminarium poświęcone zagadnieniom języka poetyckiego. W seminarium tym brał udział i pracami jego kierował prof. Roman Jakobson (Stany Zjednoczone).

W sierpniu 1960 r. odbyła się w Warszawie międzynarodowa konferencja poświęcona zagadnieniom poetyki. Referaty i dyskusje z tej konferencji opublikowane zostały w księdze pt. "Poetyka" (PWN - Mouton, Warszawa 1961).

Program Międzynarodowego Zjazdu Sławistów, który ma się odbyć w Sofii w r. 1963, przewiduje osobną sekcję poetyki. Warto zaznaczyć, że na dotychczasowych zjazdach sławistów ta problematyka prezentowana była ubogo i wobec tego nie była wydzielana w osobną sekcję.

Konferencja w Jabłonie, podobnie jak poprzednia, miała charakter roboczy. Jej tematyka obejmowała dwie dziedziny zagadnień: matematyczne metody w poetyce i lingwistyce oraz językoznawczą problematykę folkloru. Wybór takich właśnie zagad-

ciem jako przedmiotu obrad miał na celu wywołanie dyskusji nad najbardziej podstawową sprawą poetyki, mianowicie nad zagadnieniem teorii języka poetyckiego. Poglądy w tej dziedzinie są bardzo rozbieżne, co więcej, formułowane w tak odmiennych językach, że trudno je ze sobą konfrontować. Ponieważ ostatnio teoria języka poetyckiego niejednokrotnie bywała formułowana w terminach teorii informacji i mnożą się prace badające teksty literackie przy pomocy metod statystycznych, organizatorzy uznali, że pożyteczna byłaby dyskusja nad tym, w jakim stopniu teoria informacji i metody matematyczne mogą być pomocne przy wyjaśnianiu podstawowych zjawisk języka poetyckiego. Problematyka językowa folkloru została wybrana na przedmiot obrad dlatego, że odgrywa istotną rolę w wielu teoriach języka poetyckiego i może być traktowana jako argument na rzecz niektórych spośród tych teorii.

Taki wybór problematyki konferencji zdecydował o tym, że odbywała się ona w gronie znacznie zmniejszonym w stosunku do spotkania z r. 1960, za to były na niej reprezentowane różne odległe od siebie dyscypliny naukowe. Oprócz badaczy poezji w konferencji wzięli udział językoznawcy, a także matematycy i technicy, zainteresowani przede wszystkim w problemach telekomunikacji i badań statystycznych. Obecność ich na konferencji tłumaczy się tym, że badacze języka poetyckiego muszą nieraz zwracać się do nich o pomoc, ale także i tym, że są oni istotnie zainteresowani w pełniejszym i bardziej wyrazistym zobaczeniu możliwości języka ludzkiego i jego struktury.

Oprócz uczonych polskich udział w konferencji wzięli goście zagraniczni, mianowicie profesorowie Winogradow, Lichaczew i Żynkin ze Związku Radzieckiego, Jakobson i Abernathy ze Stanów Zjednoczonych, Guiraud i Moles z Francji, Fónagy z Węgier oraz dr Bierwisch, dr Motsch i dr Baumgärtner z Niemieckiej Republiki Demokratycznej.

Obrady zainaugurował prof. Mikołaj Żynkin referatem pt. "Cztery systemy komunikacyjne i cztery języki". Prof. Żynkin, autor książki "Mechanizmy mowy", wyłożył swoją teorię języka poetyckiego na tle innych systemów komunikacyjnych - w języku obcym zarówno tradycyjnemu językoznawstwu, jak i historii literatury, bliskim natomiast logice i teorii informacji.

Prof. Wiktor Winogradow wygłosił referat zatytułowany "Teoria języka poetyckiego; poetyka i stylistyka w ich wzajemnych związkach".

Referat o "Czasie w utworach folkloru" wygłosił radziecki mediewista i badacz folkloru prof. Dmitrij Lichaczew z Leningradu.

Tematem referatu "O dyskusji funkcji językowej", wygłoszonego przez Roberta Abernathy'ego, profesora Wydziału Języków i Literatur Słowiańskich i Dalekiego Wschodu w Uniwersytecie Washingtona, był stosunek pojęć teorii informacji do pojęcia "funkcji" w odniesieniu do zjawisk językowych.

Przedstawicielka wrocławskiego ośrodka matematycznego, asystent Instytutu Matematycznego PAN Anna Bartkowiakowa, w referacie "O pewnym sposobie badania autorstwa różnych tekstów" przedstawiła metodę taksonomii wrocławskiej oraz jej przydatność do badań stylistycznych.

O "Cybernetycznym modelu języka" mówił prof. Wiktor Jassem z Poznania, kierownik Pracowni Fonetyki Akustycznej PAN i Zakładu Fonograficznego Uniwersytetu Poznańskiego.

Dr Manfred Bierwisch i dr Wolfgang Motsch, przedstawiciele berlińskiej sześciuosobowej grupy "Strukturelle Grammatik", pracującej w ramach Ośrodka Badań nad Lingwistyką Matematyczną i Przekładem Automatycznym, wygłosili sprawozdanie z prac prowadzonych przez grupę "Strukturelle Grammatik". Prace te mają na celu skonstruowanie modelu struktury gramatyki języka niemieckiego i charakteryzują się połączeniem metod strukturalnych i statystycznych.

Prof. Pierre Guiraud z uniwersytetu w Groningen w Holandii mówił o "Mechanizacji analizy kwantytatywnej w lingwistyce", dr Jerzy Woronczak (IBL) - o "Wpływie kontekstu na powtarzalność wyrazów". Wypowiedź prof. Romana Jakobsona (nazwana głosem w dyskusji) na temat zagadnienia paralelizmu w poezji ludowej dotyczyła analizy paralelizmów w rosyjskiej pieśni ludowej "A i gore, gore - gorewanice".

O poezji eksperymentalnej, poetyce i sztuce permutacyjnej mówił prof. André Moles, fizyk i humanista w jednej osobie, inżynier-elektryk, uczyony-związany z Ośrodkiem Badawczym Radio i Telewizji Francuskiej.

Dr Klaus Baumgärtner z Berlina, przedstawiciel Instytutu Niemieckiego Języka i Literatury Niemieckiej Akademii Nauk, wygłosił komunikat zawierający sprawozdanie z prac prowadzonych przez Stuttgardzki Ośrodek Badań w zakresie komunikacji i pedagogiki, a w szczególności dotyczących poetyki prac kierownika tego ośrodka, prof. Maxa Bensego.

Założeń stylistyki kwantytatywnej dotyczył referat prof. Iwana Fónagy' a z Budapesztu, oparty na pracach prowadzonych w Węgierskiej Akademii Nauk w Budapeszcie.

Program konferencji przewidywał także referat prof. Piotra Bogatyriowa z Moskwy "O języku pieśni ludowej". Autor nie mógł sam przybyć na konferencję, nadesłał jednak swój referat. Zreferowania pracy prof. Bogatyriowa podjął się prof. Jakobson, który przedstawił tezy nieobecnego autora dotyczące języka słowiańskich pieśni ludowych i ich stosunku do mowy dialektalnej, dorzucając do nich własne uwagi.

Dr Klaus Baumgärtner z Berlina wygłosił ponadto referat pt. "Funkcja podziału na rzędkę w wierszu".

Konferencję zamykał referat matematyków wrocławskich, Anny Bartkowiakowej i Bolesława Gleichgewichta, "O długości sylabicznej wyrazów w różnych tekstach".

Referaty konferencji nie będą opublikowane w osobnej księdze, jak materiały konferencji z r. 1960, wszystkie jednakże przejdą przez druk w polskich czasopiśmie naukowych.

Anna Wierzbicka

Instytut Badań Literackich PAN

SEMINARIUM Z JĘZYKOZNAWSTWA OGÓLNEGO

Od marca 1961 roku odbywa się co miesiąc we Wrocławiu seminarium z językoznawstwa ogólnego pod kierunkiem prof. Uniwersytetu Wrocławskiego Leona Zawadowskiego. Seminarium zorganizowane jest przez Instytut Badań Literackich PAN. Uczestnikami jego są pracownicy Instytutu z Warszawy, Wrocławia i Torunia. Przedmiotem dotychczasowych spotkań była dyskusja nad książkami: Ferdynanda de Saussure' a "Kurs językoznawstwa ogólnego", Karola Bühlera - "Sprachtheorie", Mikołaja Trubeckiego -